

REVIZE ÚVAH O ROMÁNSKÉ STAVEBNÍ ETAPĚ KOSTELA NAROZENÍ PANNY MARIE V KOSTELCI NAD VLTAVOU

FILIP FACINCANI

Revised Reflections on the Romanesque Construction Phase of the Church of the Nativity of the Virgin Mary in Kostelec nad Vltavou

The article aims to challenge the previous notions that the High Gothic Church of the Nativity of the Virgin Mary in Kostelec nad Vltavou (Písek District) includes masonry from its Romanesque predecessor. The findings published earlier suggest yet another possible interpretation that is presented for discussion.

Keywords: Kostelec nad Vltavou – Milevsko Monastery – rural church – Zvíkov and Písek building workshop

Článek je koncipován jako zpochybnění dosavadních představ, že se ve vrcholně gotické stavbě kostela Narození Panny Marie v Kostelci nad Vltavou (okres Písek) nachází zdivo jeho románského předchůdce. Dříve publikované nálezové situace nabízejí ještě jednu možnou interpretaci, která je předkládána k diskusi.

Klíčová slova: Kostelec nad Vltavou – klášter Milevsko – venkovský kostel – zvíkovsko-písecká stavební huť

<https://doi.org/10.56112/pp.2025.1.04>

ÚVOD

Kostel Narození Panny Marie v Kostelci nad Vltavou (okres Písek) zaujímá v bádání o jihočeské středověké architektuře zvláštní místo. To je dané jak jeho architektonickou výjimečností, tak nejednotností badatelských závěrů o jeho nejstarších stavebních dějinách. Cílem příspěvku je relativizovat pohled na předpokládané zachování zdiva románského kostela, nahrazeného v 1. polovině 14. století velkorysou novostavbou.

První zmínku o kostelu nacházíme v listině z roku 1341, ve které Jan IV. z Dražic potvrzuje břevnovskému klášteru svrchovanost nad několika kostely včetně toho v Kostelci nad Vltavou (*Kosteletz circa Zwiewow*). Ten je zde také zmíněn jako farní.¹⁾ V roce 1342 jsou pak bratři Pešek a Oldřich z Kosoře zavázáni k doprovázení břevnovského opata na cestách do Police, Rajhradu, Nezamyslic či právě Kostelce.²⁾ V roce 1395

potvrdil Václav IV. privilegium svého otce z roku 1357, ve kterém jsou výslovně zmíněna benediktinská proboštství v Broumově, Polici, Nezamyslicích a Kostelci.³⁾ Proboštství je zde tedy, vzhledem k závazku bratrů z Kosoře, nutně předpokládat již před rokem 1342. Do doby před polovinou 14. století je taktéž datován soubor fragmentárně zachovaných nástěnných maleb v presbytáři.⁴⁾

Názory na datování gotické stavební fáze kostela lze rozdělit do dvou skupin. Václavem Menclem byla kladena do let 1270–1280 a dána do souvislosti s vlnou milevské transformace zvíkovsko-píseckého tvarosloví.⁵⁾ V datování stavby do 13. století tak navázal na starší závěry Antonína Podlahy a Eduarda Šittlera.⁶⁾ Konkrétně atypické uplatnění příčné lodi pak Mencl považoval za parafrázi východní partie milevského klášterního kostela.⁷⁾ Ta byla dávana buď do přímé, či nepřímé autorské vazby právě s tzv. zvíkovsko-píseckou hutí.⁸⁾ Menclovu dataci následně převzal Jiří Kuthan, který považoval klenební konzoly mezi polem chóru a polygonem závěru za dílo jednoho z kameníků, činného ve 3. čtvrtině 13. století v Písku a na Zvíkově.⁹⁾ V roce 1976 se vůči této představě vymezil v recenzi Kuthanovy knihy Dobroslav Líbal.¹⁰⁾ Jádro kostela datoval na základě pokročilých formálních znaků až do 2. čtvrtiny 14. století.¹¹⁾ Tuto přesvědčivou dataci později přejali Jiří Varhaník s Janem Adámkem,¹²⁾ kteří publikovali dosud nejobsáhlejší text ke stavebním dějinám kostela od středověku do 19. století. Zde také byla důkladně diskutována většina klíčových nálezo- vých situací.

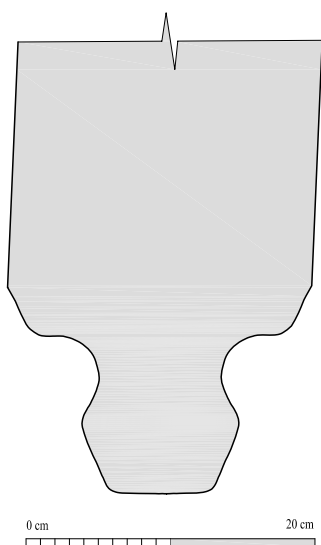
Výkladový zlom přišel v roce 1980, a to ve formě krátké zprávy Jiřího Škabradý.¹³⁾ Autor si v podkroví jižní patrové přístavby povšiml půlkruhového záklenku, zazděného v lici jižní zdi lodi. Záklenek interpretoval jako doklad zachovaného zdiva románského kostela. V témže lici nalezl i několik kamenných bloků, které považoval za kvádrový obklad těžce stavby. Hypotézu o zachování zdiva románského kostela převzal Jiří Varhaník a ve své poslední publikované práci i Dobroslav Líbal.¹⁴⁾

Obr. 1: Kostelec nad Vltavou (okres Písek), kostel Narození Panny Marie, pohled od východu. Na východní fasádě jižního ramene transeptu je zřetelně půlkruhově klenuté okno (všechna foto F. Facincani, 2025).

Obr. 2: Kostelec nad Vltavou, kostel Narození Panny Marie, severní klebební konzola na přechodu mezi obdélným polem chóru a polygonálním presbyteriem.

Obr. 3: Kostelec nad Vltavou, kostel Narození Panny Marie, profilace klebebního žebra severního ramene transeptu (sejmutí profilu F. Facincani, grafická úprava L. Beránková).

Existence románského kostela je v Kostelci nad Vltavou pravděpodobná: vedle majetkových vazeb je to především vlastní název obce, který implikuje její vznik ještě před polovinou 13. století. Pro existenci starší svatyně hovoří taktéž poloha kostela. Svým asymetrickým umístěním na východní hraně ostrožny totiž navozuje dojem novostavby, která východním směrem navázala na svého předchůdce. Pro Jiřího Škabradu byla posledním dokladem o románském jádru kostela i skutečnost, že presbytář má shodnou šířku s lodí.¹⁵⁾ Se všemi těmito indiciemi pak korespondoval autorův nález půlkruhového záklenku, který se společně s kvádrovým lícem jevil jako nejzávažnější prvek, umožňující rozpoznat románskou stavební fázi.

Za skutečně relevantní studie ke stavebním dějinám kostela lze z výše uvedených přijmout pouze práci Jiřího Škabradu a dvě studie Jiřího Varhaníka (v případě mladší z nich za účasti Jana Adámka). Pro přehlednost je vhodné podotknout, že každému ze dvou zmíněných autorů pomohl k vymezení objemu sledované stavební fáze jeden ze zachovaných prvků horizontálního členění. Jiří Škabrada se zaměřil na určení zdiva románské stavby, které pro něj vymezovala kamenná fabionová římsa – ta se zachovala na koruně zdiva jak severní, tak jižní obvodové zdi

lodi a je zřetelná z podkroví patrových přístavků. Římsu přiřadil Škabrada spíše k románské než raně gotické stavební fázi a za románskou tak považoval celou nynější loď kostela. Až Jiří Varhaník upozornil na skutečnost, že se římsa na přechodu mezi severní obvodovou zdí lodi a západní obvodovou zdí severního ramene transeptu zalamovala k severu. Římsa tak prokazatelně přecházela z lodě na transept – jednoznačně tak byla určena její současnost s gotickou stavební fází. Za románskou pak Varhaník považoval pouze jižní zeď lodi, kde byl nalezen půlkruhový záklenek – románské zdivo dle něj negativně vymezuje prostě okosený sokl, který obíhá celou východní a severní část kostela a chybí pouze (a právě) v intervalu mezi věží a jižním přístavkem.

INTERPRETACE NÁLEZOVÝCH SITUACÍ

Většina nálezových situací je zřetelná v podkroví patrových tribunových přístavků, které byly druhotně vsazeny do koutů mezi lodí a rameny transeptu. Přízemí jižního přístavku bylo vystavěno jako přízemní valeně

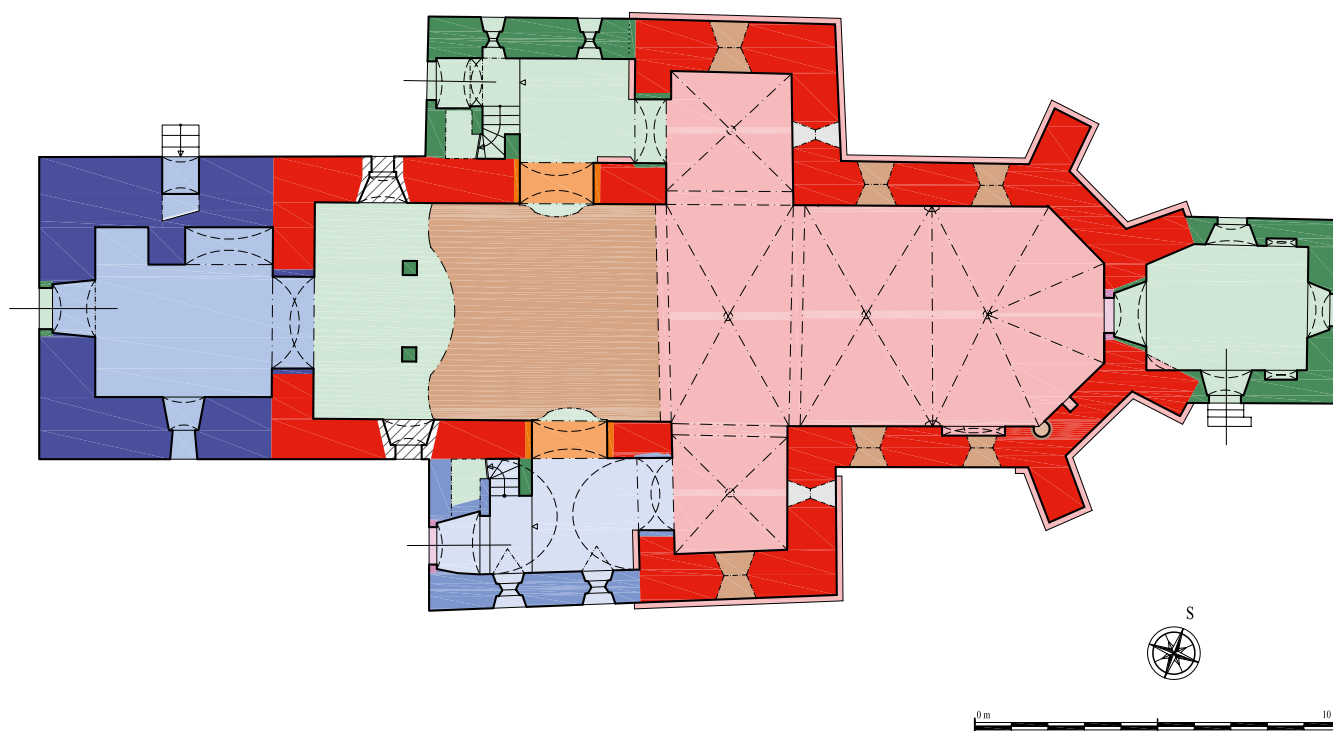
Obr. 4: Kostelec nad Vltavou, kostel Narození Panny Marie, líc jižní obvodové zdi lodi, krytý valbovou střechou jižního přístavku a jižního ramene transeptu. V levé (západní) části zřetelný půlkruhový záklenek s vápenými nátěry ve špaletě. Vpravo od něj jeden z druhotně (?) užitých kamenných kvádrů.

Obr. 5: Kostelec nad Vltavou, kostel Narození Panny Marie, kout mezi severní zdí lodi a západní zdí severního ramene transeptu. Detail zalomení kamenné fabionové římsy z koruny zdiva lodi k severu.

Obr. 6: Kostelec nad Vltavou, kostel Narození Panny Marie, jižní fasáda s blokem patrové tribunové přístavby (vlevo; v přízemí se starší kaplí) a průčelím jižního ramene transeptu. Jihozápadní nároží ramene transeptu je skryté ve hmotě přístavby a nachází se zhruba v místě okapové roury.

Obr. 7: Kostelec nad Vltavou, kostel Narození Panny Marie, půdorys přízemí. Orientační barevné vyhodnocení stavebního vývoje v novověku převzato z údajů publikovaných J. Adámkem a J. Varhaníkem v roce 2000. Šedivá – druhotně použitá okenní ostění ve východních zdích ramen transeptu, pocházející ze zbořeného románského kostela; červená – fáze z 1. pol. 14. století; fialová – druhotně osazené portály z 2. čtvrtiny 16. století; tmavě modrá – věž (1616); světle modrá – jižní kaple (1635); hnědá – zásahy z 2. pol. 17. století; zelená – přístavby ze 70. let 18. století; oranžová – probourání přízemních arkád v roce 1887; bílá se šrafkami – časově blíže nezařazené partie (zaměření F. Facincani, 2025; zaměření provedeno za použití laserového a skládacího metru; grafická úprava L. Beránková).

klenutá kaple (v písemných pramenech také jako *stará sakristie*) v roce 1635.¹⁶⁾ Teprve v 1777 byla tato kaple zvýšena o patro, sloužící jako jižní tribuna. Na severní straně byl v tomto roce vystavěn hmotově analogický patrový přístavek, oproti jižnímu ale zcela od základů.¹⁷⁾ Nově vzniklé tribunové přístavky byly spolu s přilehlými rameny příčné lodě zastřešeny společnou valbovou střechou. Z tohoto důvodu byla snížena koruna zdiva obou ramen transeptu. V této době tak došlo k zániku jejich korunní římsy.

Půlkruhový záklenek se nachází zhruba uprostřed někdejší jižní fasády lodi, skryté západní polovinou krovu jižního přístavku. Nejen ve Škabradově článku, ale i v mladších pracích byl záklenek popsán jako část románského okna, osazeného na původním místě v kvádrovém líci¹⁸⁾ a druhotně zaslepeného lomovým kamenem.¹⁹⁾ Aktuální průzkum ovšem ukázal, že nálezořá situace je odlišná a dříve publikovaná hodnocení jí odpovídají jen částečně. Současně je ale nutné upozornit na skutečnost, že nálezořá situace byla v době Škabradova průzkumu hůře čitelná než dnes.²⁰⁾ Půlkruhový kamenný záklenek, ve špaletě stále opatřený vápennými nátěry, je vyplněn cihlami a na těch je stejně tak osazen. Vnější hrany jeho špalety ve svislém směru nepokračují, a je tedy více než pravděpodobné, že se nejedná o článek zachovaný na svém původním místě, ale o článek druhotně použitý. Jeho prvotní umístění neznáme. Záklenek má stejné rozměry jako záklenky shodně klenutých okének ve východních stěnách ramen příčné lodě.²¹⁾

Kamenné kvádry, nalezené v líci jižní zdi lodi, byly interpretovány jako kvádrový obklad, příznačný pro jihočeskou středověkou architekturu přelomu 12. a 13. století.²²⁾ Minimálně jeden analogický kvádr je ale zřetelný i v líci severní zdi lodi, kterou lze bezpečně spojit až s gotickou stavební fází.²³⁾ Domnívám se, že se všechny diskutované fragmenty, dávané do souvislosti s románskou stavbou, nacházejí v druhotné pozici. Je tak možné zpochybnit závěr, že nalezené kvádry jsou intaktně zachovaným lícem románské stavby. Vzhledem k nálezořá situaci půlkruhového záklenku je nutné připustit možnost, že i kamenné kvádry představují druhotně použitý materiál ze starší stavby.²⁴⁾

ZÁVĚR

Domnívám se, že středověké zdivo kostela náleží jedné velkorysé stavební fázi, ve které došlo k výstavbě presbyteria, transeptu a celé lodi. Ke stejnému pohledu ostatně dospělo i starší bádání, neovlivněné pozdějším nálezem půlkruhového záklenku. Existenci (kamenného) románského kostela lze v Kostelci nad Vltavou předpokládat, je ale pravděpodobné, že kompletně zanikl během výstavby nynějšího kostela. Jeho zbytky pak byly použity ve zdivu novostavby, zbudované v průběhu 1. poloviny 14. století, pravděpodobně před rokem 1342.

Poněkud opožděnou inspirační vazbu kosteleckého kostela na východní partii milevského kláštera, navrženou již Václavem Menclem, považuji za legitimní, ale nikoliv za neproblematickou. Je otázkou, zda-li lze absenci opěráků při transeptu (kompenzovanou zesílením jeho zdiva) vysvětlit důslednou nápodobou nedalekého vzoru,

anebo terénní situací staveniště. Opěráky by zde musely být založeny do nepravděpodobně skloněného svahu a jejich nahrazení tlustším zdívem tyto nesnáze eliminovalo.

Za povolení průzkumu děkuji obci Kostelec nad Vltavou, jmenovitě paní Miroslavě Kubešové. Za konzultace děkuji JUDr. Jiřímu Varhaníkovi a za grafickou úpravu výkresů Lucii Beránkové.

MGR. FILIP FACINCANI – STUDENT DOKTORSKÉHO STUDIA NA ÚSTAVU PRO DĚJINY UMĚNÍ FF UK, CELETNÁ 20, 116 12 PRAHA 1
FILFAC@SEZNAM.CZ

POZNÁMKY

- 1) RBM IV, č. 1012, s. 404.
- 2) Tamtéž, č. 1191, s. 475–477.
- 3) RBM VI/2, č. 680, s. 385–386. K tomu také např. V. Červenka, Poznámky k heraldickým památkám v kostele v Nezamyslicích, Památky západních Čech 5, 2015, s. 44.
- 4) J. Adámek – J. Varhaník, Nové poznatky o stavebním vývoji kostela Narození Panny Marie v Kostelci nad Vltavou, Průzkumy památek VII, č. 2, 2000, s. 211.
- 5) V. Mencl, Středověká architektura na střední Vltavě, Umění 10, 1962, s. 237–238.
- 6) A. Podlaha – E. Šittler, Soupis památek historických a uměleckých v království Českém od pravěku do počátku XIX. století. Politický okres Milevský. Praha 1898, s. 76.
- 7) Blíže nespecifikovanou vazbu mezi Kostelcem nad Vltavou a Milevskem předpokládá např. R. Lavička a kol., Královská založení na jihu Čech za vlády posledních Přemyslovců. České Budějovice 2016, s. 278.
- 8) K této otázce např. J. Kuthan, Gotická architektura v jižních Čechách. Zakladatelské dílo Přemysla Otakara II. Praha 1975, s. 110–114; J. Sommer – J. Adámek – Z. Všetěčková, Kostel Panny Marie v Písku. Raně gotická výstavba kostela a její slohové souvislosti, Muzejní a vlastivědná práce 40, Časopis Společnosti přátel starožitností 110, 2002, s. 117–123.
- 9) J. Kuthan, o. c. v pozn. 8, s. 116.
- 10) D. Líbal, rec. Jiří Kuthan, Gotická architektura v jižních Čechách, Umění 24, 1976, s. 565–566.
- 11) Jedná se především o užití přímých klenebních náběhů (vyjma přechodu mezi obdélným polem chóru a polygonem závěru, kde byly uplatněny polygonální konzoly bez náběžných štítků), užití profilace klenebních žeber na svornících, a podobu vnějších opěráků presbytáře.
- 12) J. Adámek – J. Varhaník, o. c. v pozn. 4, s. 209–214. Ke středověké podobě kostela dříve J. Varhaník, Rozsah raně středověké stavební podoby v kostele Narození P. Marie v Kostelci n. Vltavou, in: Urbes medii aevi. Praha 1984, s. 97–102.
- 13) J. Škabrada, Zjištění románské stavební etapy v kostele Narození Panny Marie v Kostelci n. Vltavou, okr. Písek, Archaeologia historica 5, 1980, s. 329–334.
- 14) D. Líbal, Katalog gotické architektury v České republice do husitských válek. Praha 2001, s. 195.
- 15) Jiří Škabrada zde upozornil na praxi, kdy byly starší presbytáře nahrazovány novostavbami, které tak nabyly zpravidla stejné šířky jako starší loď, ke které byly přistavěny (k tomu J. Škabrada – Z. Smetánka, K metodice studia půdorysu české raně středověké vesnice, Archaeologia historica 1, 1976, s. 58). Příkladem raně gotické lodi, ze které se zachovala pouze jedna obvodová zeď, k níž byl přistavěn ve 14. století stejně široký presbytář, je v dané oblasti například kostel sv. Jana Křtitele v Chřešovicích u Písku. Tento postup zde rozebral již D. Líbal, o. c. v pozn. 14, s. 137; nejnověji F. Facincani – K. Loub, Kostel na Poušti. Ke stavebním dějinám kostela sv. Jana Křtitele v Chřešovicích u Písku, Zprávy památkové péče 84, č. 3, 2024, s. 257–269.
- 16) J. Adámek – J. Varhaník, o. c. v pozn. 4, s. 213.
- 17) K tomu tamtéž, s. 212. Jak na severním, tak jižním líci zdiva lodi, které se před dostavbou tribunových pater uplatňovalo v exteriéru, sledujeme cihelné plentý, související pravděpodobně se zazděním původních okenních otvorů. Na severu je dokonce zřetelná linie segmentově klenutého okenního záklenku, který je analogický k oknům při západní tribuně. Severní patrový přístavek má znatelně

tlustší obvodové zdivo než jižní. To lze vysvětlit tím, že byl od začátku staven jako dvoupodlažní, zatímco jižní byl nejdříve vystavěn jako přízemní kaple, která s tíhou dalšího podlaží nepočítala.

- 18) J. Škabrada, o. c. v pozn. 13, s. 332.
- 19) J. Adámek – J. Varhaník, o. c. v pozn. 4, s. 210.
- 20) Fotografie, kterou autor publikoval (J. Škabrada, o. c. v pozn. 13; či také J. Škabrada, *Konstrukce historických staveb*, Praha 2003, s. 32), ukazuje, že okolí záklenku bylo v době staršího průzkumu překryto silnou vrstvou malty. Teprve díky její samovolné degradaci bylo možné blíže prozkoumat danou situaci.
- 21) Šířka při hraně vnější špalety je při patě oblouku 63 cm. Zde jsou archaicky působící okénka zazděna na osu křížové klenby, a v exteriéru se tak uplatňují blízko koutu mezi transeptem a závěrem. Již starší bádání naznačilo dvě možné interpretace – buď se jedná (společně s podkrovním záklenkem) o druhotně použitá okenní ostění ze zaniklé románské stavby, anebo o kamenické prvky současné s výstavbou jádra dnešního kostela.
- 22) J. Adámek – J. Varhaník, o. c. v pozn. 4, s. 210. K uplatnění kvádřového zdiva na stavebách dáváných do souvislosti s milevským klášterem např. J. Kuthan, *Středověká architektura v jižních Čechách do poloviny XIII. století*, České Budějovice 1972, mj. s. 54–62.
- 23) Kvádr se nachází v místě, kde k lici severní zdi lodi přiléhá novotvar cihelné zidky, vyzděné nad západní obvodovou zdí severního ramene transeptu (1777).
- 24) Možnost, že půlkruhová okna východních stěn příčné lodi pocházejí z apsidy původního kostela, navrhl již J. Škabrada, o. c. v pozn. 13.

PRAMENY A LITERATURA

- Adámek, J. – Varhaník, J. 2000: Nové poznatky o stavebním vývoji kostela Narození Panny Marie v Kostelci nad Vltavou, *Průzkumy památek* VII, č. 2, s. 209–214.
- Červenka, V. 2015: Poznámky k heraldickým památkám v kostele v Nezamyslicích, *Památky západních Čech* 5, s. 44–47.
- Facincani, F. – Loub, K. 2024: Kostel na Poušti. Ke stavebním dějinám kostela sv. Jana Křtitele v Chřešovicích u Písku, *Zprávy památkové péče* 84, č. 3, s. 257–269.
- Kuthan, J. 1972: Středověká architektura v jižních Čechách do poloviny XIII. století, České Budějovice.
- Kuthan, J. 1975: Gotická architektura v jižních Čechách. Zakladatelské dílo Přemysla Otakara II. Praha.
- Lavička, R. a kol. 2016: Královská založení na jihu Čech za vlády posledních Přemyslovců, České Budějovice.
- Líbal, D. 1976: rec. Jiří Kuthan, *Gotická architektura v jižních Čechách*. Zakladatelské dílo Přemysla Otakara II., *Umění* 24, s. 565–566.
- Líbal, D. 2001: Katalog gotické architektury v České republice do husitských válek, Praha.
- Mencl, V. 1962: Středověká architektura na střední Vltavě, *Umění* 10, s. 217–247.
- Podlaha, A. – Šittler, E. 1898: Soupis památek historických a uměleckých v království Českém od pravěku do počátku XIX. století. Politický okres Milevský, Praha.
- RBM IV: *Regesta diplomatica nec non epistolaria Bohemiae et Moraviae* IV, J. Emler ed., Praha 1892.
- RBM VI/2: *Regesta diplomatica nec non epistolaria Bohemiae et Moraviae* VI/2, B. Mendl ed., Praha 1929.
- Sommer, J. – Adámek, J. – Všecká, Z. 2002: Kostel Panny Marie v Písku. Raně gotická výstavba kostela a její slohové souvislosti, *Muzejní a vlastivědná práce* 40, *Časopis Společnosti přátel starožitností* 110, s. 117–123.
- Škabrada, J. 1980: Zjištění románské stavební etapy v kostele Narození Panny Marie v Kostelci n. Vltavou (okr. Písek), *Archaeologia historica* 5, s. 329–334.
- Škabrada, J. 2003: *Konstrukce historických staveb*, Praha.
- Škabrada, J. – Smetánka, Z. 1976: K metodice studia půdorysu české raně středověké vesnice, *Archaeologia historica* 1, s. 55–60.
- Varhaník, J. 1984: Rozsah raně středověké stavební podoby v kostele Narození P. Marie v Kostelci n. Vltavou, in: *Urbes medii aevi. Investigationes Archaeologicae*. XV. celostátní konference archeologů středověku, Praha, 17–21. 10. 1983. Praha, s. 97–102.

REVISION DER BETRACHTUNGEN ZUR ROMANISCHEN BAUETAPPE DER KIRCHE DER GEBURT MARIA IN KOSTELEK NAD VLTAVOU

Der vorliegende Beitrag stellt ein Kurzkomentar zu den Forscherbetrachtungen über die älteste Baugeschichte der Kirche der Geburt Mariä in Kostelec nad Vltavou (Kosteletz, Bez. Písek) dar. Er bringt eine neue Einsicht in die früher veröffentlichten Befunde vor, die zu Stützen für die Begrenzung des erhaltenen Mauerwerks vom romanischen Vorgängerbau wurden. Vor allem der Fund eines rundgewölbten Fensterchens und vermeintlichen Mauerhaupts des älteren Baus (1980) führte die ältere Forschung zur Vorstellung, dass man im Rahmen der hochgotischen Bauphase an das ältere Mauerwerk angeschlossen hat – das Ziel des Beitrags ist, an die Möglichkeit zu verweisen, dass die diskutierten Bauglieder sich nicht an ihrer ursprünglichen Stelle befinden, und dass es sich um sekundär verwendete Bauglieder handelt. Die Ergebnisse der aktuellen historischen Bauforschung führen zum Schluss, dass der romanische Bau im Rahmen des Aufbaus der heutigen Kirche völlig verschwunden ist.

ABBILDUNGEN

Abb. 1: Kostelec nad Vltavou (Kosteletz, Bez. Písek), Maria-Geburtskirche, Ansicht von Osten. An der östlichen Fassade des südlichen Querschiffarms befindet sich das deutliche rundgewölbte Fenster (alle Fotos F. Facincani, 2025).

Abb. 2: Kostelec nad Vltavou, Maria-Geburtskirche, nördliche Gewölbekonsol zwischen dem Chor und dem polygonalen Presbyteriumsabschluss. Abb. 3: Kostelec nad Vltavou, Maria-Geburtskirche, Gewölberippe vom nördlichen Querschiffarm, Profilierung (Profilabnahme F. Facincani, Gestaltung I. Beránková).

Abb. 4: Kostelec nad Vltavou, Maria-Geburtskirche, das vom Walmdach des südlichen Zubaus und des südlichen Querschiffarms überdeckte Mauerhaupt von südlicher Umfassungsmauer des Kirchenschiffs. Links (an der Westseite) deutliche runde, in der Laibung getünchte Wölbung. Rechts davon einer der sekundär(?) verwendeten Werksteine.

Abb. 5: Kostelec nad Vltavou, Maria-Geburtskirche, Ecke zwischen der nördlichen Schiffsmauer und der westlichen Mauer vom Querschiffsnordarm. Detail der Verkröpfung des ausgekehlten Steingesimses der Mauerkrone nach Norden.

Abb. 6: Kostelec nad Vltavou, Maria-Geburtskirche, Südfassade mit dem einstöckigen Emporenzubaublock (links, im Erdgeschoss die ältere Kapelle) und der Fassade des südlichen Querschiffarms. Die Südwestecke des Querschiffarms ist in der Masse des Zubaus verborgen und befindet sich ungefähr in der Position des Fallrohrs.

Abb. 7: Kostelec nad Vltavou, Maria-Geburtskirche, Grundriss vom Erdgeschoss. Die farbige Orientationsauswertung der Bauentwicklung in der Neuzeit ist aus den von J. Adámek und J. Varhaník im J. 2000 veröffentlichten Angaben übernommen: grau – sekundär verwendete Fenstergerüste in den Ostmauern der Querschiffarme, die aus der abgerissenen romanischen Kirche stammen; rot – die Phase der 1. Hälfte des 14. Jahrhunderts; violett – sekundär eingebaute Portale aus dem 2. Viertel des 16. Jahrhunderts; dunkelblau – Turm (1616); hellblau – südliche Kapelle (1635); braun – Eingriffe aus der 2. Hälfte des 17. Jahrhunderts; grün – Zubauten aus den 1770er Jahren; orange – Durchbrechen der Erdgeschossarkaden, 1887; weiß mit Schraffur – die zeitlich nicht eingeordneten Partien (Messaufnahme F. Facincani, 2025, Gestaltung L. Beránková).

(Übersetzung J. Noll)